

R O M Â N I A
CURTEA CONSTITUȚIONALĂ
CABINETUL PREȘEDINTELUI

Palatul Parlamentului

Calea 13 Septembrie nr.2, Intrarea B1, Sectorul 5, 050725, București, România

Telefon: (+40-21) 313.25.31; Fax: (+40-21) 312.54.80

Internet: <http://www.ccr.ro> E-mail: pres@ccr.ro

Dosarul nr.52A/2022

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ
REGISTRATURĂ JURISDICȚIONALĂ
NR. 194 / 07 JAN 2022

SENATUL ROMÂNIEI
Nr. 102 / 10.01.2022

Domnului
FLORIN-VASILE CÎȚU
PREȘEDINTELE SENATULUI

Biroul permanent al Senatului
L. 102 / 10.01.2022

L. 102 / 2021

În conformitate cu dispozițiile art.16 alin.(2) din Legea nr.47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, vă trimitem, alăturat, în copie, sesizarea formulată de Președintele României referitoare la neconstituționalitatea Legii pentru modificarea Legii nr.134/2010 privind Codul de procedură civilă.

Vă adresăm rugămintea de a ne comunica punctul dumneavoastră de vedere până la data de 19 ianuarie 2022 (inclusiv în format electronic, la adresa de e-mail ccr-pdv@ccr.ro), ținând seama de faptul că dezbaterile Curții Constituționale vor avea loc la data de 26 ianuarie 2022.

Vă asigurăm, domnule Președinte, de deplina noastră considerație.

ROMÂNIA
CURTEA CONSTITUȚIONALĂ
p. PREȘEDINTE,
JUDECĂTOR,
MARIAN ENACHE

ROMÂNIA

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

Dosar nr. 524 / 2022

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ
REGISTRATURĂ JURISDICTIONALĂ

NR. 190 / 07 JAN 2022

PREȘEDINTELE ROMÂNIEI

București, 7 ianuarie 2022

CP1/127/7.01.2022

Domnului VALER DORNEANU

PREȘEDINTELE CURȚII CONSTITUȚIONALE

În temeiul dispozițiilor art. 146 lit. a) din Constituție și ale art. 15 din Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, republicată, cu modificările și completările ulterioare, formulez următoarea

SESIZARE DE NECONSTITUȚIONALITATE

asupra

**Legii pentru modificarea Legii nr. 134/2010
privind Codul de procedură civilă**

În data de 22 decembrie 2021, Parlamentul României a transmis Președintelui României, în vederea promulgării, Legea pentru modificarea Legii nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă (PL-x 232/2021). Legea trimisă la promulgare vizează modificarea art. 524-526 din Codul de procedură civilă, ce reglementează procedura contestației la tergiversarea procesului, în vederea armonizării dispozițiilor cu cele statuate prin Decizia Curții Constituționale nr. 604/2020. Totodată, a fost introdusă printr-o normă distinctă, la art. III, posibilitatea contestării paternității stabilite pe cale judecătorească definitivă.

Având în vedere conținutul său normativ, considerăm că art. III din Legea pentru modificarea Legii nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă contravine dispozițiilor art. 1 alin. (5) în dimensiunea sa referitoare la calitatea legii, așa cum

aceasta a fost dezvoltată în jurisprudența Curții Constituționale, ale art. 20, ale art. 26, precum și ale art. 147 alin. (4) din Constituție, pentru motivele expuse în cele ce urmează.

1. Art. III din legea dedusă controlului de constituționalitate prevede: „Art. III - Paternitatea stabilită pe cale judecătorească poate fi contestată, de tatăl din afara căsătoriei sau de copil, în termen de 3 ani de la data intrării în vigoare a prezentei legi, dacă după rămânerea definitivă a hotărârii prin care a fost stabilită paternitatea au fost obținute probe noi prin procedee tehnico-științifice care nu erau disponibile la data soluționării cauzei. (2) În caz de admitere a acțiunii prevăzute la alin. (1), prima hotărâre își pierde efectele de la data rămânerii definitive a celei de-a doua hotărâri”.

În opinia noastră, norma propusă a fost adoptată cu nerespectarea dispozițiilor Legii nr. 24/2000 privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative, republicată, cu modificările ulterioare, referitoare la sistematizarea legislației și la unicitatea obiectului.

Astfel, în ceea ce privește sistematizarea legislației, art. 13 lit. a) din Legea nr. 24/2000 prevede că actul normativ trebuie să se integreze organic în sistemul legislației, scop în care proiectul de act normativ trebuie corelat cu prevederile actelor normative de nivel superior sau de același nivel, cu care se află în conexiune. De asemenea, potrivit art. 14 din același act normativ, reglementările de același nivel și având același obiect se cuprind, de regulă, într-un singur act normativ; art. 14 prevede, totodată că un act normativ poate cuprinde reglementări și din alte materii conexe numai în măsura în care sunt indispensabile realizării scopului urmărit prin acest act.

În forma inițiatorului, proiectul de lege propunea doar o nouă reglementare în materia contestației la tergiversarea procesului - în acord cu Decizia Curții Constituționale nr. 604/2020, prin care dispozițiile art. 524 alin. (3) din Codul de procedură civilă au fost declarate neconstituționale - precum și norme tranzitorii privind contestațiile formulate și nesoluționate la data intrării în vigoare a legii.

La Senat, în calitate de primă Cameră sesizată, a fost adoptat amendamentul referitor la posibilitatea contestării paternității stabilite pe cale judecătorească, prin hotărâre definitivă.

Considerăm că art. III din legea dedusă controlului de constituționalitate nu se integrează în conținutul normativ al Codului de procedură civilă întrucât norma nou introdusă nici nu reglementează o cale de atac și nici nu introduce vreun motiv de retractare/reformare a unei hotărâri judecătorești. Din conținutul normativ al art. III rezultă că se propune reglementarea unei noi acțiuni, cu aplicare limitată în timp, prin care se repune în discuție o statuare ce a intrat în puterea lucrului judecat. Or, acțiunile în materie de filiație sunt reglementate în Codul civil, iar nu în cel de procedură civilă. Prin introducerea unui articol distinct, respectiv art. III, în legea criticată, articol care nu se integrează nici în Codul de procedură civilă, nici în Codul civil, norma va rămâne exclusiv în această lege, fără a avea conturat un regim juridic necesar pentru punerea în aplicare, ceea ce contravine normelor de tehnică legislativă, astfel cum acestea au fost dezlegate prin jurisprudența constantă a instanței constituționale.

2. Considerăm că soluția legislativă a dispozițiilor art. III din legea criticată nu cuprinde o justificare reală socială și juridică, ci, din contră, aceasta are ca rezultat o reglementare contradictorie, incoerentă și neinteligibilă, care alterează înțelegerea și aplicarea legii.

Motivarea noii soluții legislative este, de fapt, ea însăși contrară unor norme în vigoare, care au surprins o nevoie socială ce s-a bucurat deja de consacrare legislativă, nefiind legată de o nevoie socială nouă sau de perspectivă. Această tehnică de fundamentare a soluției legislative preconizate, echivalează, în esență, cu lipsa motivării. Or, potrivit art. 7 din Legea nr. 24/2000, evaluarea preliminară a impactului proiectelor de lege, a propunerilor legislative și a celorlalte proiecte de acte normative reprezintă un set de activități și proceduri realizate cu scopul de a asigura o fundamentare adecvată a inițiativelor legislative și presupune identificarea și analizarea efectelor economice, sociale, de mediu, legislative și bugetare pe care le produc reglementările propuse.

Astfel, cu privire la problematica lipsei de fundamentare temeinică a actelor normative, Curtea Constituțională a statuat că: „În lipsa motivării, în sensul arătat, a legii adoptate, nu se poate cunoaște rațiunea legiuitorului, esențială pentru înțelegerea, interpretarea și aplicarea acesteia. Or, explicarea clară a soluțiilor legislative propuse și a efectelor preconizate este cu atât mai necesară, din perspectiva principiului legalității invocat, în condițiile în care obiectul inițiativei legislative în această cauză apare ca fiind pronunțat tehnic, de strictă specialitate, cu

efecte pe un segment sensibil al economiei de piață, și anume cel financiar-bancar, iar legea însăși este lipsită de claritate. Sub acest aspect, art. 6 din Legea nr. 24/2000 stabilește, în alin. (1), că „Proiectul de act normativ trebuie să instituie reguli necesare, suficiente și posibile care să conducă la o cât mai mare stabilitate și eficiență legislativă. Soluțiile pe care le cuprinde trebuie să fie temeinic fundamentate, luându-se în considerare interesul social, politica legislativă a statului român și cerințele corelării cu ansamblul reglementărilor interne și ale armonizării legislației naționale cu legislația comunitară și cu tratatele internaționale la care România este parte, precum și cu jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului», iar în alin. (2) că «Pentru fundamentarea noii reglementări se va porni de la dezideratele sociale prezente și de perspectivă, precum și de la insuficiențele legislației în vigoare». Caracterul sumar al instrumentului de prezentare și motivare, precum și lipsa de fundamentare temeinică a actelor normative au fost sancționate de Curtea Constituțională în jurisprudența sa, în raport cu aceleași exigențe de claritate, predictibilitate a legii și securitate a raporturilor juridice impuse de art. 1 alin. (5) din Constituție, cu invocarea deopotrivă a normelor de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative” (Decizia nr. 139/2019).

Prin aceeași Decizie, Curtea Constituțională a mai arătat că „Fundamentarea temeinică a inițiativelor legislative reprezintă o exigență impusă de dispozițiile constituționale menționate, întrucât previne arbitrarul în activitatea de legiferare, asigurând că legile propuse și adoptate răspund unor nevoi sociale reale și dreptății sociale. Accesibilitatea și previzibilitatea legii sunt cerințe ale principiului securității raporturilor juridice, constituind garanții împotriva arbitrarului, iar rolul controlului de constituționalitate este de a asigura aceste garanții, opuse oricărei intervenții legislative arbitrare. Astfel fiind, Curtea reține că lipsa motivării soluțiilor legislative este de natură să aducă atingere și dispozițiilor art. 1 alin. (3) din Constituție, care consacră statul de drept și principiul dreptății, în sensul argumentelor anterior prezentate”.

În concluzie, ținând cont atât de motivele precizate, cât și de jurisprudența constituțională în materie, obligatorie potrivit art. 147 alin. (4) din Constituție, considerăm că legea dedusă controlului de constituționalitate eludează și valorile statului de drept, ceea ce contravine art. 1 alin. (3) din Constituție. Totodată, apreciem că legea criticată conține dispoziții ce afectează calitatea și predictibilitatea sa, cu consecința încălcării prevederilor art. 1 alin. (5) din Constituție.

3. Dintr-o altă perspectivă, considerăm că dispozițiile art. III din legea criticată contravin, de asemenea, unor norme și principii constituționale și legale referitoare la: autoritatea de lucru judecat de care trebuie să se bucure o hotărâre judecătorească, protejarea interesului superior al copilului (astfel cum este recunoscut prin convențiile internaționale la care România este parte), legalitatea căilor de atac, predictibilitatea și claritatea normei, precum și dreptul la un proces echitabil.

De lege lata, stabilirea paternității pe cale judecătorească este reglementată de Codul civil în Capitolul II - Filiația. Astfel, în ceea ce privește stabilirea paternității din afara căsătoriei prin hotărâre judecătorească, potrivit art. 424 din Codul civil, dacă tatăl din afara căsătoriei nu îl recunoaște pe copil, paternitatea acestuia se poate stabili prin hotărâre judecătorească. Totodată, potrivit art. 425 din Codul civil, acțiunea în stabilirea paternității din afara căsătoriei aparține copilului și se pornește în numele lui de către mamă, chiar dacă este minoră, sau de către reprezentantul lui legal, sau, după caz, poate fi pornită sau continuată și de moștenitorii copilului, în condițiile legii. În ceea ce privește dreptul la acțiunea în stabilirea paternității, acesta, potrivit dispozițiilor art. 427 alin. (1) din Codul civil, nu se prescrie în timpul vieții copilului.

Este de necontestat faptul că datele de stare civilă ale unei persoane trebuie să corespundă întotdeauna adevărului, aspectele referitoare la statutul unei persoane prezentând interes atât pentru acea persoană, cât și pentru societate, tocmai pentru menținerea certitudinii și siguranței raporturilor civile patrimoniale și nepatrimoniale, dar și de altă natură juridică la care acea persoană este parte.

Considerăm că paternitatea stabilită pe cale judecătorească nu poate fi contestată, printr-o nouă acțiune, prescriptibilă în termenul general de prescripție de 3 ani, de către „tatăl din afara căsătoriei” - întrucât hotărârea judecătorească se bucură de autoritate de lucru judecat. Or, prezumția de adevăr a hotărârii judecătorești prin care s-a stabilit paternitatea nu poate fi înlăturată/răsturnată decât prin exercitarea căilor ordinare sau extraordinare de atac prevăzute de lege.

În ceea ce privește acțiunea în stabilirea paternității copilului din afara căsătoriei, aceasta este o acțiune personală în reclamație de stare civilă ce are ca obiect determinarea legăturii de filiație dintre copilul din afara căsătoriei și tatăl său, și, de aceea, ea aparține copilului.

Referitor la calitatea procesuală activă într-o astfel de acțiune, prin Decizia nr. 263/2016, Curtea Constituțională a reținut că: „18. Este firesc ca unicul titular al acestei acțiuni să fie însuși copilul, nicio altă persoană neputând justifica un interes în promovarea unei acțiuni în stabilirea paternității din afara căsătoriei. Copilul este cel care este interesat să știe cu certitudine care îi sunt părinții firești, în funcție de această împrejurare având apoi posibilitatea să solicite și să obțină de la aceștia îndeplinirea obligațiilor pe care legea le impune în sarcina lor în ceea ce privește ocrotirea, creșterea și educarea sa, fiind ținut, totodată, de reciprocitatea obligației de întreținere, potrivit art. 516 din Codul civil, precum și să culeagă, după moartea acestora, cota din masa succesorală cuvenită potrivit regulilor devoluțiunii succesoriale. 19. În aceste condiții, nu poate fi reținută critica referitoare la imposibilitatea persoanei față de care ar urma să se stabilească paternitatea de a introduce o astfel de acțiune. Presupunând prin absurd că o asemenea posibilitate ar fi permisă de lege, s-ar ajunge la situația în care orice bărbat ar putea să pretindă pe cale judecătorească, la un moment dat, că este tatăl biologic al unui copil care nu are stabilită filiația față de un alt bărbat, fie din cauză că este provenit din afara căsătoriei, fie ca urmare a faptului că a fost admisă acțiunea în tăgada paternității, fie în cazul în care copilul este adoptat fără ca tatăl biologic al acestuia să fie cunoscut. O asemenea situație ar genera o perpetuă instabilitate în ceea ce privește statutul civil al copilului, de natură să pericliteze interesul superior al acestuia, valoare ce trebuie avută permanent în vedere. În acest sens, Curtea observă că, potrivit art. 3 alin. (1) din Convenția cu privire la drepturile copilului, ratificată de România prin Legea nr. 18/1990, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 314 din 13 iunie 2001, „în toate acțiunile care privesc copiii, întreprinse de instituțiile de asistență socială publice sau private, de instanțele judecătorești, autoritățile administrative sau de organele legislative, interesele copilului vor prevala”.

— Or, prin norma criticată se permite ca, în acțiunea de contestare, și tatăl din afara căsătoriei să aibă calitate procesuală activă, ceea ce tinde la modificarea

regimului juridic al acțiunii în stabilirea paternității reglementată în Codul civil.

Norma este neclară întrucât prin utilizarea sintagmei „tatăl din afara căsătoriei” nu se înțelege cine ar putea avea calitatea de reclamant în această nouă acțiune: bărbatul care a avut calitatea de pârât în primul litigiu și față de care copilul are deja filiația stabilită prin prima hotărâre judecătorească, sau un terț față de acest litigiu care s-ar pretinde tatăl natural al copilului (situație ce ar contraveni celor statuate prin Decizia Curții Constituționale nr. 263/2016).

De asemenea, prin legea dedusă controlului de constituționalitate, contestarea stabilirii de paternitate se propune a fi admisibilă numai dacă a fost promovată în termen de 3 ani de la intrarea în vigoare a legii criticate, ceea ce înseamnă că norma va fi doar cu aplicabilitate temporară, aspect de natură a afecta securitatea raporturilor juridice.

Or, de principiu, progresele științifice, în baza cărora realitatea biologică se constată că este diferită de cea juridică, trebuie să poată fi valorificate prin mijloace de drept. Prin Decizia nr. 349/2001, din 19 decembrie 2001, Curtea Constituțională a constatat că soluția legislativă care excludea posibilitatea ca mama sau însuși copilul să conteste paternitatea neconformă cu realitatea biologică, era contrară Constituției. În considerentele acestei decizii, instanța constituțională a reținut: „Cu referire la dispozițiile art. 26 din Constituție Curtea constata că, prin consacrară monopolului tatălui prezumtiv în promovarea acțiunii în tăgăduirea paternității prezumate, art. 54 alin. (2) din Codul familiei nu dă expresie exigențelor alin. (1) al textului constituțional, de a ocroti viața intimă, familială și privată, ci, dimpotrivă, relevă o imixtiune în aceasta, în măsura în care restrânge drastic posibilitatea de a conferi semnificație juridică unei realități biologice, făcând-o dependentă exclusiv de bunul plac al unei singure persoane, cu ignorarea intereselor legitime și ale altor persoane. Curtea reține, de asemenea, că textul criticat contravine și alin. (2) al art. 26 din Constituție, în condițiile în care nu recunoaște și copilului dreptul la acțiune în contestarea paternității prezumate, împrejurare de natură să îi impună acestuia un anumit statut juridic stabilit prin voința altuia, pe care este ținut să îl accepte în mod pasiv, fără a putea acționa în sensul modificării sale, ceea ce nu poate avea decât semnificația unei negări a dreptului recunoscut oricărei persoane fizice prin articolul constituțional mai sus menționat, de a dispune de ea însăși. Curtea consideră că recunoașterea, în favoarea copilului, a dreptului la acțiune în contestarea paternității prezumate, ca expresie a dreptului constituțional al oricărei persoane de a dispune de ea însăși, nu este de natura să încalce drepturile și libertățile

altora, ordinea publică sau bunele moravuri și, ca atare, nu reține nici o justificare pentru încălcarea dispoziției constituționale”.

Astfel, în viziunea noului Cod civil (art. 430-433), acțiunea în tăgăda paternității copilului născut în cadrul căsătoriei este imprescriptibilă în ceea ce privește copilul și tatăl biologic. În schimb, aceasta este prescriptibilă, în termen de trei ani, în privința mamei și a soțului acesteia, care este tatăl prezumtiv. În cazul acestuia din urmă, termenul de prescripție este calculat începând de la data la care tatăl prezumtiv ia cunoștință de faptul că este prezumat tată al copilului sau de la o dată ulterioară, când tatăl prezumtiv află că această prezumție nu corespunde realității.

Întreaga problematica a acțiunii în tăgăduirea paternității, ca și a filiației în general, se circumscrie sferei relațiilor de familie așa cum rezultă din reglementarea Codului civil, relații în cadrul cărora nu poate opera principiul general al egalității în drepturi a cetățenilor, ci numai egalitatea dintre soți. În ceea ce privește dreptul copilului de a porni o asemenea acțiune, aceasta reprezintă o materializare a dreptului persoanei fizice de a dispune de ea însăși, drept prevăzut de art. 26 alin. (2) din Constituție.

Incontestabil, stabilirea raporturilor juridice ale unui tată cu prezumtivul copil al acestuia ține de dreptul la viața privată al persoanei în cauză. Un eventual termen în care să poată fi stabilită filiația nu poate să curgă decât din momentul în care se află cu certitudine de existența unor circumstanțe de natură să excludă paternitatea (de exemplu, paternitatea a fost stabilită în baza unui raport de expertiză medico-legală care a comparat grupele sanguine ale persoanelor în cauză și nu a dovedit cu certitudine că era tatăl fiului său prezumtiv, iar, în prezent, cu acordul prealabil al copilului pentru prelevarea de probe biologice, printr-un raport de expertiză medico-legală, s-a stabilit că este exclus ca acesta să fie tatăl său biologic).

Pentru rezolvarea acestei situații, părțile ar trebui să aibă deschisă calea de atac extraordinară a revizuirii, întrucât a intervenit un eveniment exterior voinței lor, sens în care îi revine legiuitorului sarcina de a modifica în mod corespunzător, dispozițiile din Codul de procedură civilă referitoare la revizuirea unei hotărâri judecătorești (motive, termene). Subliniem faptul că nu suntem în situația în care trebuie să se acorde prioritate realității biologice asupra unei prezumții legale de paternitate, ci în aceea de modificare a celor statuate printr-o hotărâre judecătorească definitivă, în urma unei proceduri în stabilirea paternității, ce se bucură de prezumția de autoritate de lucru judecat.

Din redactarea art. III din legea criticată, se poate înțelege și că acțiunea în justiție va putea fi introdusă de tații prezumtivi pentru obținerea unei probe care să permită cunoașterea realității biologice, obligând copilul prezumtiv să se supună unui test biologic, deși la momentul promovării acțiunii nu există nicio probă biologică care să contrazică filiația stabilită legal. Pentru a da eficiență reglementărilor internaționale la care România este parte și care pun accentul pe interesul superior al copilului, o asemenea contestare ar putea fi valorificată numai printr-o revizuire a hotărârii judecătorești și numai atunci când deja partea interesată deține deja un înscris din care rezultă că realitatea biologică este diametral opusă celei statuate prin hotărârea judecătorească, înscris care a implicat și consimțământul prealabil al copilului (chiar devenit major).

În ceea ce privește sfera hotărârilor judecătorești care în viziunea legiuitorului vor putea fi repuse în discuție și, implicit lipsite de efecte juridice, art. III din legea criticată nu distinge în funcție de conduita procesuală a tatălui din afara căsătoriei, de respectarea regimului probelor administrate, de eventualele manifestări de voință ale acestuia cu privire la recunoașterea filiației. Mai mult, referitor la admisibilitatea acestei contestații, considerăm că folosirea sintagmei „au fost obținute probe noi prin procedee tehnico-științifice care nu erau disponibile la data soluționării cauzei” este imprecisă și de natură a genera interpretări diferite în practică cu privire la aprecierea momentului la care procedeul era disponibil (la modul general sau pentru acea parte din proces) și, în consecință, susceptibilă de a crea o practică neunitară. *De lege lata*, art. 509 alin. (1) pct. 5 din Codul de procedură civilă permite revizuirea unei hotărâri judecătorești atunci când: „după darea hotărârii, s-au descoperit înscrisuri doveditoare, reținute de partea potrivnică sau care nu au putut fi înfățișate dintr-o împrejurare mai presus de voința părților;”. Exercitarea căii de atac în acest caz, potrivit art. 511 alin. (1) pct. 5 din Codul de procedură civilă, este permisă numai în termen de o lună, calculată „din ziua în care s-au descoperit înscrisurile ce se invocă”.

În logica argumentelor expuse, considerăm că nici soluția legislativă, cuprinsă în art. III alin. (2) din legea criticată - potrivit căreia prima hotărâre judecătorească definitivă va deveni lipsită de efecte, nu îndeplinește cerințele constituționale de calitate a normei întrucât statutul civil al persoanei trebuie să se bucure de maximum

de precizie, astfel că prima hotărâre trebuie să fie schimbată pentru a putea fi efectuate formalitățile din registrele de stare civilă. De altfel, învederăm că la art. 513 alin. (4) din Codul de procedură civilă se prevede că: „ (4) Dacă instanța încuviințează cererea de revizuire, ea va schimba, în tot sau în parte, hotărârea atacată, iar în cazul hotărârilor potrivnice, ea va anula cea din urmă hotărâre și, după caz, va trimite cauza spre rejudecare atunci când s-a încălcat efectul pozitiv al autorității de lucru judecat”.

În considerarea argumentelor expuse, vă solicit să admiteți sesizarea de neconstituționalitate și să constatați că Legea pentru modificarea Legii nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă este neconstituțională.

**PREȘEDINTELE ROMÂNIEI
KLAUS - WERNER IOHANNIS**

Biroul permanent al Senatului

L. 102 / 29.12.2021

R O M Â N I A
CURTEA CONSTITUȚIONALĂ
CABINETUL PREȘEDINTELUI

Palatul Parlamentului

Calea 13 Septembrie nr.2, Intrarea B1, Sectorul 5, 050725, București, România

Telefon: (+40-21) 313.25.31; Fax: (+40-21) 312.54.80

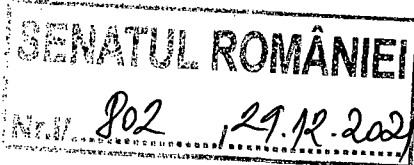
Internet: <http://www.ccr.ro> E-mail: pres@ccr.ro

Dosar nr.3954A/2021

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ
REGISTRATURĂ JURISDIȚIONALĂ

nr. 10591 / 29 DEC 2021

Domnului
Florin-Vasile CÎȚU
Președintele Senatului

L. 102/2021 În conformitate cu dispozițiile art.16 alin.(3) din Legea nr.47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, vă trimitem, alăturat, în copie, sesizarea formulată de Guvernul României, referitoare la neconstituționalitatea Legii pentru modificarea Legii nr.134/2010 privind Codul de procedură civilă.

Vă adresăm rugămintea de a ne comunica punctul dumneavoastră de vedere până la data de 19 ianuarie 2022 (inclusiv în format electronic, la adresa de e-mail ccr-pdv@ccr.ro), ținând seama de faptul că dezbaterile Curții Constituționale vor avea loc la data de 26 ianuarie 2022.

Vă asigurăm, domnule Președinte, de deplina noastră considerație.

ROMÂNIA
Președinte

Prof.univ.dr. Valer DORNEANU

Guvernul României
Prim-ministru
Nr.5/8600/27.12.2021

București

Domnului Președinte al Curții Constituționale a României
Prof. univ. dr. Valer Dorneanu

În temeiul art.146 lit.a) din Constituția României, republicată, și al art.15 din Legea nr.47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, republicată, cu modificările și completările ulterioare, **Guvernul României formulează prezenta sesizare în vederea exercitării controlului prealabil de constituționalitate referitor la Legea pentru modificarea Legii nr.134/2010 privind Codul de procedură civilă (Pl-x nr.232/2021) (transmisă prin adresa SGG nr.15A/10484/2021):**

1.Aspecte preliminare:

La data de 15.12.2021, Plenul Camerei Deputaților, în calitate de cameră decizională a adoptat Legea pentru modificarea Legii nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă (Pl-x nr. 232/2021) și, la data de 20.12.2021, legea mai sus menționată a fost depusă la Secretarul General al Camerei Deputaților pentru exercitarea dreptului de sesizare asupra constituționalității acesteia¹.

Raportat la atribuțiile Curții Constituționale care privesc controlul constituționalității actelor normative înainte de promulgare - în temeiul art.146 lit.a) din Constituție și art.15 din Legea nr.47/1992²-, și apreciind că art. II din Legea mai sus amintită prezintă unele vulnerabilități din perspectiva conformității sale cu Legea fundamentală, înțelegem să vă supunem atenției următoarele aspecte vizând actul supus controlului constituționalității, o parte dintre acestea fiind semnalate, de altfel, Camerei Deputaților cu ocazia dezbaterilor parlamentare având ca obiect această inițiativă legislativă,

În punctul nostru de vedere sunt indicate potențiale riscuri de neconstituționalitate (extrinsecă și intrinsecă) în legătură cu dispozițiile art. II ale actului normativ în cauză prin raportare la prevederile art.1 alin.(3) și (5), art.16 alin.(1), art.21 alin.(3) și art.124 alin.(2) din Constituția României, republicată.

2.Argumente care impun, în opinia noastră, sesizarea de către Guvern a Curții Constituționale:

2.1 Vulnerabilități (extrinseci) ale dispozițiilor art.II din actul normativ amintit prin raportare la prevederile art.1 alin.(3) și (5) din Constituție.

¹procesul legislativ poate fi consultat la adresa de internet:

http://www.cdep.ro/pls/proiecte/upl_pck2015.proiect?cam=2&idp=19348.

² privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, republicată, cu modificările și completările ulterioare.

Cu titlu de precizare introductivă, arătăm că prin Raportul din 30.09.2021 Comisia juridică, de disciplină și imunități propune plenului Camerei Deputaților adoptarea *Proiectului de Lege pentru modificarea Legii nr.134/2010 privind Codul de procedură civilă* (PL-x 232/2021), cu un amendament admis (vizând art. II din proiect).

Textul vizat de amendament are, în forma inițială (adoptată de Guvern și, ulterior și de Senat), următorul cuprins:

"Dispozițiile art.524 - 526 din Legea nr.134/2010 privind Codul de procedură civilă, republicată, cu modificările și completările ulterioare, precum și cu modificările aduse prin prezenta lege, sunt aplicabile și contestațiilor formulate după data intrării în vigoare a prezentei legi."

Forma inițială a textului a avut în vedere, cum se arată și în Expunerea de motive, instituirea soluției aplicării imediate a noii reglementări, pentru a da efect hotărârii instanței de contencios constituțional și, doar parțial, pentru procesele în curs de soluționare la data intrării în vigoare a reglementării preconizate, din considerente ce țin de eliminarea incertitudinilor referitoare la competența și procedura de soluționare a contestațiilor ce vor fi formulate în aceste procese după data intrării în vigoare a preconizatei reglementări [fiind subînțeles că legea nouă se aplică oricum contestațiilor formulate (după data intrării în vigoare a legii noi) în procese pornite ulterior acestei date]³.

Amendamentul mai sus menționat, adoptat de Comisia juridică a Camerei Deputaților, și, ulterior, de Plenul Camerei Deputaților, are următorul cuprins:

"Prin derogare de la art.24 și 25 din Legea nr.134/2010 privind Codul de procedură civilă, republicată, cu modificările și completările ulterioare, procedura prevăzută de prezenta lege se aplică și contestațiilor formulate și nesoluționate până la momentul intrării sale în vigoare."

Prin amendamentul propus, adoptat ulterior de Plenul Camerei Deputaților, s-a intenționat, probabil, extinderea câmpului de acțiune al principiului aplicării imediate a legii noi la contestațiile formulate anterior datei intrării în vigoare a legii noi (desigur în procese pornite anterior aceleiași date) și nefinalizate până la această dată; cu toate acestea, în realitate, textul art. II din Lege, supus analizei, lasă, în mod cu totul nejustificat, în afara sferei sale de aplicare contestațiile formulate după data intrării în vigoare a legii noi în procese pornite anterior acestei date [(doar) acestea din urmă fiind luate în considerare prin textul în forma adoptată de Senat], care vor rămâne supuse legii vechi⁴ - în configurația acesteia rezultată ca urmare a pronunțării și publicării Deciziei Curții Constituționale nr.604/2020 - și, pe cale de consecință, în privința lor va subsista vidul legislativ astfel creat și cu privire la care intervenția legislativă este, de altfel, incompletă. În sprijinul acestei concluzii, arătăm că, prin ipoteză, norma (art.II din Lege) asupra căreia s-a intervenit în procesul legislativ de la Camera Deputaților este una conflictuală (mai exact de drept intertemporal), specială, derogatorie, astfel că aceasta nu ar putea fi extinsă la alte situații (i.e. procese/contestații) decât cele la care se referă în mod expres; mai mult, este fără putință de tăgadă că intenția legiuitorului a fost aceea de a include în câmpul de aplicare a normei (și o parte dintre) procesele aflate în curs de soluționare la data intrării în vigoare a noii reglementări care amenajează competența și procedura de soluționare a contestației privind tergiversarea procesului.

Cu toate acestea, norma propusă nu tratează, cum am arătat, contestațiile privind tergiversarea procesului formulate după intrarea în vigoare a legii noi, în procesele aflate în curs

³Inclusiv în considerarea faptului că Decizia Curții Constituționale nr. 604/2020 - care a făcut necesară intervenția legislativă asupra Codului de procedură civilă - nu tratează, ca în alte cazuri, situațiile tranzitorii, generate de aceasta

⁴Prin urmare, sunt lăsate în afara sferei de aplicare a textului tocmai contestațiile avute în vedere prin norma de drept conflictuală propusă în forma adoptată de Guvern.

de soluționare la data intrării în vigoare a acesteia, în condițiile în care, din moment ce legiuitorul a optat pentru extinderea principiului aplicării imediate a legii noi și la procesele pornite anterior datei intrării în vigoare a legii noi în care au fost formulate contestații nesoluționate până la aceeași dată, *a fortiori*, într-o astfel de optică, domeniul său de aplicare ar fi necesitat a fi extins pentru a cuprinde și contestațiile formulate după data intrării în vigoare a legii noi în procese pornite anterior acestei date.

Mai precizăm că și motivarea amendamentului adoptat de Comisia juridică de disciplină și imunități a Camerei Deputaților este, în parte, neclară (*e.g.*, referirea la norma de procedură ca fiind de imediată aplicabilitate este cel puțin discutabilă, în condițiile schimbării, în materie, prin noul Cod de procedură civilă, a concepției reglementării procesual civile de drept comun).

Așa fiind, pe de o parte, forma art.II din Lege, astfel cum a fost adoptată de Camera Deputaților, dorește să asigure o anumită eficacitate Deciziei Curții Constituționale nr.604/2020 (fiind desigur inadmisibilă aplicarea legii noi unor situații juridice epuizate, precum contestațiile finalizate), dar într-o formă diferită în raport cu textul adoptat de Guvern și, ulterior, de Senat, iar, pe de altă parte, nu este lipsită de eventuale inconveniente de ordin practic, în considerarea diverselor stadii procesuale în care se pot afla, la data intrării în vigoare a noii legi, contestațiile privind tergiversarea procesului și în măsura existenței posibilității reevaluării juridice a unor situații juridice epuizate.

Așadar, în condițiile în care s-a optat pentru o astfel de opțiune de reglementare, legiuitorul, din evidente rațiuni legate de asigurarea exigențelor de claritate, precizie, previzibilitate și predictibilitate a reglementării, ar fi trebuit să amenajeze, în mod riguros, consecințele acestei variante de reglementare (*e.g.*, transmiterea contestațiilor către instanța competentă să le judece, indiferent de stadiul lor procesual, eventuala refacere a procedurii etc.), în considerarea faptului că legea nouă aduce o schimbare radicală – în primul rând din punct de vedere al competenței de soluționare a contestației, dar și al structurii și a procedurii – instituției contestației privind tergiversarea procesului.

În același sens, trebuie arătat că din lecturarea textului se observă că acesta se referă doar la aplicabilitatea procedurii *prevăzute de legea analizată* contestațiilor formulate și *nesoluționate* (formulările în cauză sunt cu siguranță, neconforme cu exigențele tehnicii legislative și nefericite) până la momentul intrării sale în vigoare, iar nu la aplicarea, în bloc, a dispozițiilor art.524-526 din Codul de procedură civilă, astfel cum acestea au fost modificate prin noua reglementare.

În acest context, arătăm că, raportându-se la dispozițiile art.1 alin.(3) și (5) din Constituția României, instanța de contencios constituțional a dat relevanță atât calității formulării în sine a normei, cât și corelării cu alte acte normative și aptitudinii acesteia de a fi aplicată efectiv și eficient.⁵

În verificarea calității legii, Curtea a făcut trimitere la normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative, arătând că, *„deși acestea nu au valoare constituțională, prin reglementarea lor, legiuitorul a impus o serie de criterii obligatorii pentru adoptarea oricărui act normativ, a căror respectare este necesară pentru a asigura sistematizarea, unificarea și coordonarea legislației, precum și conținutul și forma juridică adecvate pentru fiecare act normativ”*. S-a subliniat, de asemenea, că *„respectarea acestor norme concură la asigurarea unei legislații ce respectă principiul securității raporturilor juridice, având claritatea și previzibilitatea necesare”*.⁶

⁵ Decizia nr. 513/2017 din 4 iulie 2017, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.578 din 19 iulie 2017.

⁶ Decizia nr. 420/2019 din 3 iulie 2019, publicată în Monitorul Oficial al României nr. 883 din 1 noiembrie 2019.

Totodată, Curtea Constituțională a reținut că, potrivit Legii nr.24/2000⁷, actul normativ trebuie să se integreze organic în sistemul legislației, scop în care trebuie corelat cu prevederile actelor normative de nivel superior sau de același nivel, cu care se află în conexiune și „să fie redactat într-un limbaj și stil juridic specific normativ, concis, clar și precis, care să excludă orice echivoc”. Totodată, „o reglementare din aceeași materie și de același nivel poate fi cuprinsă într-un alt act normativ, dacă are caracter special față de actul ce cuprinde reglementarea generală în materie, reglementarea fiind derogatorie dacă soluțiile legislative referitoare la o situație anume determinată cuprind norme diferite în raport cu reglementarea-cadru în materie, aceasta din urmă păstrându-și caracterul său general obligatoriu pentru toate celelalte cazuri”.

Raportând cele evidențiate, de altfel constant, în jurisprudența Curții Constituționale la prevederile art.II ale actului normativ adoptat, apreciem că acestea sunt criticabile din perspectiva respectării cerințelor de calitate a legii (claritate, precizie, previzibilitate, predictibilitate), inclusiv prin prisma faptului că normele analizate au omis să reglementeze, pe de o parte, situația tuturor contestațiilor formulate/care vor fi formulate în procesele aflate în curs de soluționare la data intrării în vigoare a noii legi, iar, pe de altă parte, au omis să amenajeze, în mod riguros, consecințele opțiunii de reglementare alese (e.g., transmiterea contestațiilor către instanța competentă să le judece, indiferent de stadiul lor procesual, refacerea procedurii etc.), în considerarea faptului că legea nouă aduce o schimbare radicală – în primul rând din punct de vedere al competenței de soluționare a contestației, dar și al structurii și a procedurii – instituției contestației privind tergiversarea procesului.

2.2. Încălcarea dispozițiilor art.21 alin.(3) din Constituție.

Cum este cunoscut, o componentă a cerinței dreptului la un proces echitabil este reprezentată de soluționarea cauzelor într-un termen rezonabil (optim și previzibil), acesta fiind considerentul esențial pentru care, atât în cuprinsul reglementării procesual-civile, cât și al cele penale, de drept comun, a fost reglementat un instrument juridic prin care să se poată pună în discuție durată rezonabilă a procedurii. Așa fiind, amenajarea, chiar cu titlu de drept intertemporal, a unor dispoziții neclare, nepredictibile referitoare la soluționarea contestațiilor privind tergiversarea procesului, cu consecințe practice asupra părților din proces, poate aduce atingere, în aceste cazuri particulare, inclusiv dreptului la soluționarea cauzei în termen rezonabil (optim și previzibil), în substanța sa.

2.3. Încălcarea prevederilor art.16 alin.(1) și ale art.124 alin.(2) din Constituție.

Cum am precizat mai sus, prin dispozițiile art.II din Lege s-a intenționat, probabil, extinderea câmpului de acțiune al principiului aplicării imediate a legii noi la contestațiile formulate anterior datei intrării în vigoare a legii noi, în procese pornite anterior aceleiași date, și nefinalizate până la această dată; cu toate acestea, câmpul de aplicare a normei analizate lasă în afara sferei sale contestațiile formulate după data intrării în vigoare a legii noi în procese pornite anterior acestei date, care vor rămâne supuse (în continuare) legii vechi.

Așadar, norma propusă nu tratează, cum am arătat, contestațiile privind tergiversarea procesului formulate după intrarea în vigoare a legii noi, în procesele aflate în curs de soluționare la data intrării în vigoare a acesteia, în condițiile în care, din moment ce legiuitorul a optat pentru extinderea principiului aplicării imediate a legii noi și la procesele pornite anterior datei intrării în vigoare a legii noi în care au fost formulate contestații nesoluționate până la aceeași dată, *a fortiori*, (și, pe cale de consecință, în scop de asigurare a egalității de tratament juridic și a unei justiții civile egale) într-o astfel de optică, domeniul său de aplicare ar fi necesitat a fi extins pentru a

⁷ privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative.

cuprinde și contestațiile formulate după data intrării în vigoare a legii noi în procese pornite anterior acestei date.

Cum s-a subliniat în doctrină, principiul egalității în fața legii semnifică faptul că toate persoanele cu o vocație egală să fie judecate de aceleași instanțe judecătorești și după aceleași dispoziții legale, de fond sau de procedură⁸. În lumina și pentru respectarea acestui principiu fundamental, apreciem că, din moment ce opțiunea de reglementare a legiuitorului se referă la contestațiile formulate (și nesoluționate) până la data intrării sale în vigoare, aceasta ar fi trebuit să cuprindă – potrivit acestei paradigme - toate situațiile de aplicare imediată a legii noi în procesele aflate în curs de soluționare, așadar și contestațiile formulate, în procesele în curs de soluționare, după data intrării în vigoare a legii noi (avute în vedere, de altfel, în forma adoptată de Guvern a proiectului de Lege).

Față de aspectele mai sus învederate, vă rugăm să admiteți sesizarea de neconstituționalitate.

Cu deosebită considerație,

PRIM-MINISTRU

NICOLAE-IONEL CIUCĂ

---

⁸ P. Pop, V.-M. Ciobanu, în I. Muraru, E.-S. Tănăsescu (coord.), *Constituția României. Comentari pe articole.*, Ediția a II - a, revizuită și adăugită, Ed. CH Beck, București, 2019, comentariul art. 124, p. 1116.